

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Enhed: Forvaltningsjura
Sagsbeh.: Rikke Demant Hansen, Linnea Withøft Nielsen
Koordineret med:
Sagsnr.: 2024 - 11671
Dok. nr.: 233582
Dato: 17-10-2024

TALEPAPIR

Det talte ord gælder
24. oktober 2024 kl. 13.30, Folketingets Socialudvalg
Taleid: ca. 10 minutter – Antal ord: 1220 , max 1300

Samrådstale

Tak for ordet.

Jeg deler bekymringen over, at Ankestyrelsen har været mere end 2 år om at undersøge, om den vil rejse en tilsynssag over for Københavns Kommune.

Det er nogle af de mest udsatte borgere i vores samfund, det handler om.

Derfor er det vigtigt at få et klart svar på, om kommunen overholder lovgivningen.

Og derfor er det vigtigt, at de kommunale tilsynsmyndigheder reagerer hurtigt og effektivt.

De spørgsmål, jeg skal besvare i dag, handler netop om Københavns Kommune har ageret lovligt, og om Ankestyrelsen har tilstrækkelige muligheder for at gribe ind.

Jeg vil i den forbindelse gøre det klart, at jeg ikke kan gå nærmere ind i den konkrete sag, da jeg og ministeriet i så fald vil blive inhabile.

Jeg vil derfor først redegøre for de juridiske rammer for Ankestyrelsens tilsyn.

Derefter vil jeg redegøre for sagsforløbet i den konkrete sag ud fra de oplysninger, jeg har fået fra Ankestyrelsen.

Til sidst vil jeg sige noget om mine egne overvejelser om, hvad det aktuelle fokus på det kommunale tilsyn giver anledning til.

I den forbindelse vil jeg også komme ind på Rigsrevisionens igangværende undersøgelse af Ankestyrelsens tilsyn på socialområdet.

Jeg kan allerede nu sige, at jeg ser frem til at læse konklusionerne i undersøgelsen.

[De juridiske rammer for Ankestyrelsens tilsyn]

Men først noget om de juridiske rammer for de opgaver, Ankestyrelsen har som tilsynsmyndighed.

Ankestyrelsen fører tilsyn med kommunerne i første instans. Indenrigs- og Sundhedsministeriet er øverste tilsynsmyndighed.

Ankestyrelsen holder øje med, om kommunerne overholder de regler, der særligt gælder for offentlige myndigheder.

Ankestyrelsen er som tilsynsmyndighed uafhængig af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Det er op til Ankestyrelsen at beslutte, om en sag giver dem anledning til at reagere.

Som tilsynsmyndighed har Ankestyrelsen forskellige muligheder for at reagere over for kommuners lovbrud.

Ankestyrelsen starter oftest med at høre kommunen, hvis den bliver opmærksom på et muligt lovbrud.

Ofte retter kommunen allerede ind i den forbindelse.

Så er der ikke behov for, at Ankestyrelsen rejser en tilsynssag.

Hvis kommunen derimod ikke retter ind, vil Ankestyrelsen komme med en udtalelse om de gældende regler, og om kommunen handler lovligt.

Dette er Ankestyrelsens mest anvendte reaktion.

I særlige tilfælde kan Ankestyrelsen også reagere mere indgribende over for en kommune, der handler ulovligt.

Det er det, der ofte kaldes sanktioner.

Den vigtigste sanktion er tvangsbøder.

Tvangsbøder er dagbøder, som det enkelte kommunalbestyrelsesmedlem skal betale, indtil der er rettet op på de ulovlige forhold.

Men tvangsbøder bruges næsten aldrig.

Kommunen retter typisk ind, før tvangsbøder bliver nødvendige.

Tvangsbøder kan i øvrigt kun anvendes, hvis der er tale om en klar ulovlighed.

Desuden skal det være nødvendigt at anvende tvangsbøder for at få kommunen til at rette ind.

Tvangsbøder er ikke en straf – men et redskab, som skal tvinge kommunen til at gøre det, den har pligt til efter lovgivningen.

Loven giver også Ankestyrelsen nogle andre sanktionsmuligheder.

Bl.a. kan de annullere en kommunalbestyrelses beslutning, hvis den klart strider mod lovgivningen.

Ankestyrelsen har altså flere muligheder for at gribe ind over for kommuners lovbrud, som reglerne ser ud i dag.

Og når sanktionerne sjældent bruges, er det oftest fordi, kommunerne retter ind, før det bliver nødvendigt.

Om sanktionerne bruges i tilstrækkelig grad, vender jeg tilbage til.

[Ministeriets handlemuligheder over for Ankestyrelsen]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet er som sagt den øverste kommunale tilsynsmyndighed.

Ministeriet kan tage en sag op, hvis Ankestyrelsen har udtalt sig om sagen, eller har besluttet ikke at tage sagen op.

I udgangspunktet beskæftiger ministeriet sig altså ikke med mulige tilsynssager, før Ankestyrelsen har færdigbehandlet sagen.

Dog kan ministeriet i helt særlige tilfælde pålægge Ankestyrelsen at tage en sag op til behandling, før styrelsen selv har besluttet, om den vil tage sagen op.

Som lovgivningen ser ud i dag, er det den eneste mulighed, jeg som minister har for at påvirke, hvilke konkrete tilsynssager, Ankestyrelsen skal se på.

[Den konkrete sag]

Jeg vil nu sige noget om forløbet i den konkrete sag om ventelister til botilbud i København.

Da sagen endnu ikke er afsluttet i Ankestyrelsen, kan jeg alene viderebringe de generelle oplysninger, som jeg har indhentet fra styrelsen.

Ankestyrelsen har oplyst, at den i marts 2022 blev bekendt med Københavns Kommunes ventelister til botilbud gennem behandlingen af en klagesag fra en borger.

I juni 2022 anmodede Ankestyrelsen Københavns Kommune om en udtalelse om sagen.

Ankestyrelsen modtog kommunens udtalelse i juli 2022.

I februar 2024 sendte Ankestyrelsen igen en høring til Københavns Kommune om sagen.

Ankestyrelsen besluttede i juni i år, at den vil afgive en generel udtalelse om kommuners forsyningsforpligtelse i forhold til ydelser efter serviceloven og barnets lov.

Ankestyrelsen har oplyst mig om, at der er lignende sager fra fire kommuner ud over København.

Alle sagerne omhandler kommunens forsyningsforpligtelse i den sociale lovgivning.

Ankestyrelsen forventer, at den generelle udtalelse kan udsendes til alle 98 kommuner inden udgangen af i år.

Den generelle udtalelse er altså stadig under udarbejdelse.

Ankestyrelsen har videre oplyst, at når den har afgivet den generelle udtalelse, vil den følge særskilt op over for de fem kommuner, herunder København.

Ankestyrelsen vil først på det tidspunkt tage stilling til, om der skal rejses en tilsynssag over for København og de øvrige kommuner.

Ankestyrelsen har endvidere oplyst mig om, at det er som følge af andre prioriteringer, at den endnu ikke har færdigbehandlet sagen om Københavns Kommune.

Som jeg sagde indledningsvist, handler sagen om nogle af de mest udsatte borgere i vores samfund.

Samtidig er der nu gået over 2 år, siden Ankestyrelsens tilsyn blev opmærksom på sagen.

Og selv om styrelsen vil behandle problemstillingen generelt, er der ifølge styrelsens oplysninger stadig udsigt til, at der vil gå længere tid endnu, før der kommer svar på, om de fem kommuners praksis er lovlig eller ej.

Jeg har derfor i dag pålagt Ankestyrelsen at tage den konkrete sag om Københavns Kommune op til behandling.

Jeg har samtidig pålagt Ankestyrelsen at tage de øvrige sager op til behandling.

Det drejer sig om kommunerne Aarhus, Odense, Helsingør og Bornholm.

Det betyder, at Ankestyrelsen nu skal udtale sig om, hvorvidt de fem kommuner handler i strid med lovgivningen eller ej.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at det er min klare forventning, at Ankestyrelsen nu vil prioritere at behandle sagerne om København og de fire andre kommuner.

Jeg har tidligere i dag meddelt min beslutning til Ankestyrelsen.

[Overvejelser om, hvad det aktuelle fokus på det kommunale tilsyn giver anledning til.]

Jeg vil nu slutte af med at sige noget om, hvad det aktuelle fokus på tilsynet efter min mening giver anledning til.

Som jeg sagde i min indledning, er Rigsrevisionen i gang med en undersøgelse af Ankestyrelsens tilsyn på socialområdet.

Undersøgelsen omfatter blandt andet Ankestyrelsens brug af sanktioner.

Undersøgelsen omfatter også mere generelt tilrettelæggelsen af tilsynet på det sociale område.

Det er sundt en gang imellem at blive kigget efter i kortene, og der kan være god grund til at se nærmere på, om tilsynet er tilstrækkeligt effektivt.

Og om tilsynet prioriterer de rigtige sager og reagerer proaktivt.

Jeg hilser derfor Rigsrevisionens undersøgelse velkommen og ser frem til at læse Rigsrevisionens beretning til sommer.

Til den tid vil jeg med afsæt i beretningens konklusioner se på, om der er behov for lovgivningsmæssige tiltag for at styrke tilsynet.

For mig er det afgørende, at tilsynet virker efter hensigten.

Det vil sige, at tilsynet standser ulovligheder i kommunerne hurtigt og effektivt.

Tak for ordet.